

Region Skånes yttrande över SOU 2022:15 Sveriges globala klimatavtryck

Regeringskansliets diarienummer: M2022/00841

Region Skåne har tagit del av rubricerad SOU. Vi tackar för möjligheten att bidra med synpunkter och delger härmed vårt yttrande.

Inledning – Region Skånes ansvar och arbete inom området

Region Skåne har ansvar för vård och hälsa i Skåne samt ett samordnande ansvar för Skånes utveckling, enligt Lag 2010:630 och lagändring 2019:944 om regionalt utvecklingsansvar. Detta ansvar innebär att utarbeta och fastställa en strategi för regionens utveckling och samordna insatser för genomförandet av denna. Region Skåne upprättar och fastställer planer för regional transportinfrastruktur, har det politiska och ekonomiska ansvaret för den samhällsfinansierade kollektivtrafiken och ansvarar sedan 2019 även för den regionala fysiska planeringen i regionen.

Region Skåne har sedan flera år ett klimatstrategiskt arbete i nära samverkan med både Länsstyrelsen i Skåne och Skånes Kommuner, genom Klimatsamverkan Skåne. Region Skåne arbetar för genomförandet av Klimat- och energistrategin för Skåne, som beslutades 2018 och har långtgående mål om att minska både direkta och konsumtionsrelaterade utsläpp i Skåne till år 2030.

Region Skåne har som en av Sveriges största arbetsgivare under många år drivit ett aktivt arbete för att minska klimatpåverkan inom hela sin egen verksamhet, där hela organisationen har lyckats gå från totalt 30 procent fossilbränslefritt år 2010 till 99 procent år 2020, avseende all användning inom el, energi och transporter inklusive kollektivtrafiken. Det fortsatta arbetet fokuserar nu till stor del på konsumtionen och att kunna ställa och följa upp relevanta och ändamålsenliga krav vid upphandlingar och inköp av varor och tjänster.

Region Skåne yttrar sig över Sveriges globala klimatavtryck (SOU 2022:15) utifrån ovanstående ansvar.

Region Skånes synpunkter

Den klimatkris som vi redan nu ser effekterna av är vitalt nödvändig att bromsa. Region Skåne anser det är ytterst angeläget att vi når de satta klimatmålen och välkomnar fler nationella åtgärder och tydliga långsiktiga styrmedel för att underlätta en snabb minskning av klimatutsläppen genom åtgärder som samtidigt stimulerar företags konkurrenskraft och främjar människors hälsa. Region Skåne vill framföra nedanstående synpunkter.

- Region Skåne ser det är av yttersta vikt att genomföra åtgärder för att minska effekterna av klimatkrisen och att minska onödigt lidande, ohälsa och stora kostnadsförluster för framtida generationer. Tydliga mål, effektiva åtgärder och styrmedel på nationell nivå är grundläggande för att underlätta arbetet för minskade utsläpp på regional nivå.
- Region Skåne är positiv till att Sverige genom ett nationellt mål tar ansvar för klimatpåverkan från konsumtionen och konstaterar att Region Skåne beslutade redan 2018 om ett konsumtionsmål för Skåne, i Skånes klimat- och energistrategi, som togs fram tillsammans med Länsstyrelsen i Skåne och dåvarande Kommunförbundet Skåne. Målet anger att klimatpåverkan från konsumtionen i Skåne ska år 2030 vara högst 5 ton koldioxidekvivalenter per person och år. Målet omfattar växthusgasutsläpp som uppstår regionalt, nationellt och internationellt på grund av privat och offentlig konsumtion i Skåne.
- Region Skåne tycker föreslagen bild med olika målbanor är något krånglig och svår att kommunicera. Region Skåne har positiv erfarenhet av att ha delmål med täta intervall, för att alla aktörer lättare ska kunna följa upp och styra mot målet, och tror att arbetet för ett nationellt konsumtionsmål kan underlättas med fler tydliga delmål.
- Region Skåne önskar se en tydligare strategi för hur de nationella målen ska nås. Åtgärder för att stärka klimatkrav i offentlig upphandling är bra, men det behövs också tydliga och långsiktiga nationella styrmedel för att underlätta åtgärder för hela samhället att minska konsumtionens klimatpåverkan och dra nytta av fördelarna med att gå före och hitta lösningar som efterfrågas globalt. Region Skåne delar slutsatsen att det behövs en bredd av åtgärder för att målen ska nås, och vill lyfta att flera förändringar som minskar utsläppen går i linje med samhällsmål som främjar folkhälsan.
- Region Skåne vill lyfta arbetet med klimatväxling som Region Skåne drivit i sin egen organisation i ca 10 år och även framgångsrikt hjälpt både offentliga och privata aktörer i Skåne att införa. Klimatväxling är ett enkelt ekonomiskt styrmedel som används inom en organisation. Den ger en dubbel effekt genom att en avgift på utsläppsorsakande aktiviteter gör det dyrare att välja dessa, samtidigt som insamlade avgifter används till att underlätta tillgången till mer hållbara alternativ. Organisationer med klimatväxling har fått positiva resultat med både lägre kostnader och utsläpp.

- Region Skåne ser positivt på föreslagen åtgärd att utforma modeller för att beräkna och följa upp klimatpåverkan från konsumtionen på regional nivå. Region Skåne vill uppmärksamma arbetet som Region Skåne tillsammans med Västra Götalandsregionen och SCB genomfört de senaste åren inom just detta område, och ser att det är viktigt att nationella resurser nu avsätts för att fortsätta utvecklingen av modellberäkningarna.
- Region Skåne är positiv till att offentliga organisationer får ökade möjligheter att minska klimatpåverkan från upphandling och inköp, men Region Skåne ser att det kan innebära initialt ökade kostnader för upphandlande myndigheter och enheter att beakta de nationella klimatmålen, och att det kan finnas begränsad möjlighet att skapa utrymme för dessa kostnader. Region Skåne önskar att det skapas möjlighet att från staten få ekonomisk kompensation för eventuellt ökade kostnader vid upphandlingar där klimatmålen beaktas.
- Region Skåne tycker det är bra med etappmål för utsläppen från offentlig upphandling, men önskar att det fastställs tydligt i vilken takt som utsläppen från offentligt upphandlade varor och tjänster förväntas minska.
- Region Skåne önskar att åtgärder vidtas för att underlätta för näringslivet att kunna svara på de förväntat högre upphandlingskrav som offentliga myndigheter kommer att ställa inom klimatområdet. Nationellt kunskapsstöd kring upphandlingarna kan ge en mer enhetlig bild över vilka förväntningar, önskemål och krav som finns från offentliga aktörer nu och på sikt.
- Region Skåne önskar att förslaget om statlig inköpssamordning breddas till att gälla inte enbart statligas utan även övriga upphandlande myndigheters inköpsorganisationer, så att även regionerna kan få nytta av detta.

Med vänlig hälsning,

Anna Jähnke
Ordförande

Richard Gullstrand
Tf Utvecklingsdirektör